

Σκέψεις για τα Βραβεία Θεάτρου ΘΟΚ-Μελίνα Μερκούρη

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ που θέσπισε ο ΘΟΚ αποτελούν μια αξιόπαινη πρωτοβουλία. Πρώτον, γιατί δίδεται η ευκαιρία στην Πολιτεία να βραβεύσει δημιουργούς με πολυετή και αξιόλογη προσφορά στο θέατρο και δεύτερον, γιατί δημιουργείται έτσι ένα «ευγενικό» καλλιτεχνικό αγώνας όλων των ανθρώπων του θεάτρου, παλαιότερων και νέων, για κάθε διετία. Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος που οι ευθύνες των μελών της Κριτικής Επιτροπής είναι πολύ σοβαρές. Θα πρέπει να βραβεύουν τους καλύτερους, διαφορετικά ακυρώνεται η σημασία του θεσμού.

Στην πρώτη διετία η Επιτροπή αποτελείτο από τους: Μιχάλη Λουλουπή-πρόεδρο, Κώστα Γεωργίου Μιχάλη Πιερή και Μαρίνα Σχίζα. Στη δεύτερη: Γούλα Ιωάννου-πρόεδρο, Κώστα Γεωργίου, Γιώργο Νεοφύτου, Γιώργο Γεωργή και Γεωργία Ντέσερ.

Οι ευθύνες της Επιτροπής είναι σοβαρές γιατί πέρα από το γεγονός ότι καθοδηγούν το καλλιτεχνικό κριτήριο των θεατών, έχουν να κάνουν και με την αξιοπρέπεια των καλλιτεχνών που κρίνονται. Μια ευθύνη που στη δική μου τουλάχιστον εκτίμηση αποτελεί κρίση αξίας, ταλέντου και προσφοράς του καθενός από εμάς. Κάτι που γι' αυτό ζούμε, διάολε!

Πέρασε είναι αλήθεια καιρός από την τελευταία απονομή. Με απασχόλησε πολύ αν έπρεπε να «εκτεθώ», χάνοντες φίλους ή στενωπώνοντας συναδέλφους, τα μέλη των Επιτροπών και τον ΘΟΚ που τόσο αγάπησα. Μετάνιωσα που δεν το έκανα και πέρσι, που κατά τη γνώμη μερικών, θα είχα και κάποιο μεγαλύτερο δικαίωμα, αφού ήμουν ανάμεσα στους βραβευθέντες. Μετά όμως και από τη φετινή απονομή, όπου τα κριτικά ολισθήματα έχουν αυξηθεί, θεωρώ ότι κάποιοι άνθρωποι του θεάτρου οφείλουν να λένε τη γνώμη τους, να κρίνουν, να συμβουλευθούν, αν θέλετε.

Η προηγούμενη διετία πήγε καλύτερα από τη φετινή. Υπήρξαν και τότε κατάφωρες αδικίες και λανθασμένες βραβεύσεις. Το σοβαρότερο παράδειγμα, το «Βραβείο Κοστούμι». Ο σκηνογράφος του «Καζιμίρ και Καρολίνα» Φρανκ Χένικ, που έφτιαξε πάμπολλα και υπέροχα κοστούμια και ο Σταύρος Αντωνόπουλος που έφτιαξε πάμπολλα και υπέροχα κοστούμια στους «Επτά επί Θίβας», αγνοήθηκαν παντελώς. Το βραβείο πήρε ο ταλαντούχος σκηνογράφος-ενδυματολόγος Λάκης Γενεθλής με δυο σύγχρονα, εναλλασσόμενα κοστούμια στο έργο «Ποιος ανακάλυψε την Αμερική». Εντελώς άδικη και ακατανόητη βράβευση που έπληξε σοβαρά το κύρος της Επιτροπής.

Το «Βραβείο Φωτισμού», επίσης, δεν εδόθη σε κανένα. Χρόνια τώρα ο Γρηγόρης Παπαγεωργίου, ο Ανδρέας Χριστοδουλίδης και ο Γιώργος Κουκουμάς παγνιδίζουν φωτιστικά και προσοδούν το πρόπνο πνεύμα στο έργο και την παράσταση με την πολυχρόνη πείρα τους. Εμειναν, λοιπόν, όλοι τους στην ίδια τάξη!

Το «Βραβείο Σκηνοθεσίας» δόθηκε στον άξιο σκηνοθέτη Νίκο Χαλαμπους για το έρ-

γο «Οι εραστές του Λινέι». Θα πρέπει να πω ότι έλειπα από την Κύπρο και δεν είδα την παράσταση αυτή. Είδα, όμως, τα «Εγκλήματα και εγκλήματα», που θα έδινε το βραβείο. Ο φίλος μου ο Παναγιώτης Σέρρης όταν το είδε τότε, είπε χαρακτηριστικά: «Ξαναβρήκαμε το ΘΟΚ». Είδα, επίσης, την πολύ ενδιαφέρουσα παράσταση των «Επτά επί Θίβας», σε σκηνοθεσία του Βαρνάβα Κυριαζή. Υπήρχαν, όμως, και οι πολύ δυνατές σκηνοθεσίες του Βαλέρι Αχάτοφ «Μικρές Τραγωδίες του Πούσκιν» και ο «Γλάρος». Κι αυτές πέρασαν απαρατήρητες; Θα πρέπει εδώ η Επιτροπή να βασανίστηκε στην απόφασή της. Δυστυχώς όμως, φαίνεται ότι η αμήχανη εκείνη βράβευση, στέρησε αργότερα από τον Χαλαμπους το βραβείο της εξαιρετικής σκηνοθεσίας του στις περσινές «Φοίνισες».



ΑΠΟ ΤΟΝ
ΕΥΗ
ΓΑΒΡΙΛΙΔΗ

Όσον αφορά στην παρουσίαση, έχω να πω μόνο καλά, ήταν ευρωπαϊκής ποιότητας. Δυστυχώς, στη φετινή απονομή δεν είχαμε την ίδια ποιότητα. Όπως, επίσης, δεν υπήρξε και το συναίσθημα της «καλλιτεχνικής δικαιοσύνης». Για δεύτερη φορά δεν δόθηκε «Βραβείο Φωτισμού». Δεν δόθηκε επίσης «Βραβείο Χορογραφίας».

Μα κυρίες και κύριοι, μέλη της Επιτροπής, δεν είδατε τη σύνθετη χορογραφία του Ισιδώρου Σιδερή στις «Φοίνισες», ούτε την ευρηματική, χαριτωμένη του ζεύγους Βαττή στους «Επιτρέποντες»; Χορογραφίες με πολυπληθή χορό και στα δύο έργα (έξι διαφορετικά μουσικά κομμάτια στους «Επιτρέποντες», με διαφορετικό ύψος και κοστούμια στο καθένα. Ένα αεικίνητο χορό στις «Φοίνισες» με πάθος και τόσο δύσκολη αλλά επιτυχή κίνηση του χορού); Μα καλά βρε παιδιά, τι άλλο θέλατε για να μας δώσετε βραβείο;

Ερχόμαστε τώρα στο λεπτό για μένα θέμα της σκηνοθεσίας. Ο Νίκος Χαλαμπους σκηνοθέτησε, όπως είπα και πιο πάνω, τις «Φοίνισες», που πήρε στην Επίδαυρο με πολύ κολακευτικές κριτικές. Μια έδωχε παράσταση τραγωδίας. Μέσα στην ίδια διετία ανέβασε και ο υπογράφων τρία έργα: «Το Γαϊτανάκι του Ερωτά», το «Ζόζος» και τους «Επιτρέποντες». Το τελευταίο πήγε, επίσης, στην Επίδαυρο και πήρε κι αυτό πολύ καλές κριτικές. Το βραβείο το πήρε η πολύ ταλαντούχα Μαρία Καρσερά. Αν το βραβείο δινόταν για ανερχόμενο νέο σκηνοθέτη, θα το έπαιρνε πολύ αξία η Μαρία, παρόλο που η «Φαλακρή τραγουδίστρια» του Ιονέσκο δεν ήταν και η καλύτερη δουλειά της, πολύ πιο ενδιαφέρουσα ήταν η σκηνοθεσία της στο κυπριακό έργο «Το άλλο μισό του ουρανού». Και οι δύο, ωστόσο, σκηνοθεσίες δεν μπορούν να συγκριθούν με τις δύο σκηνοθεσίες των Επιδωριών «Φοίνισες» και «Επιτρέποντες». Όμως, τόσο ο Νίκος όσο και εγώ, υποθέτω ότι αποκλειστήκαμε με το εξωκαλλιτεχνικό κριτήριο ότι είχαμε βραβευτεί την προηγούμενη διετία. Η απόφαση της Επιτροπής βρισκόταν ως ήταν πράξη παντελούς «αμηχανίας». Και για να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους, κατάφωρης αδικίας.

Άλλο μελανό σημείο αποτελεί το «Βραβείο Σκηνογραφίας», που πήρε ο Λάκης Γενεθλής για τα σκηνικά του στη «Φαλακρή τρα-

γουδίστρια», ένα ευφάνταστο, αλήθεια, σκηνικό και ένα όχι τόσο σημαντικό για το παιδικό έργο «Ελίζα». Γιατί νικήθηκαν μ' αυτό τον τρόπο, πρώτον: ο Χάρης Καυκαρίδης με το υπέροχο σκηνικό του στις «Τρωάδες» στην Πειραματική Σκηνή του ΘΟΚ. Για τη μακέτα του σκηνικού αυτού πήρε βραβείο (το τρίτο) στην Μπιενάλε της Πράγας, όπου διαγωνίστηκαν όλοι οι κορυφαίοι σκηνογράφοι της Ευρώπης. Ο Άντης Παρτζιλής με το σπουδαίο σκηνικό του στις «Φοίνισες» και ο Γιάννης Μετζίκωφ για το υπέροχο σκηνικό του στους «Επιτρέποντες». Αντιρρήσεις, αλλά όχι τόσο ισχυρές, έχω και για το βραβείο ερμηνείας. Γενικά, η βραδία της δεύτερης απονομής ήταν και εντελώς ασκηνοθέτητη. Οι «δότες» των βραβείων και οι «αποδέχτες» στριμωγμένοι σε μια άκρη του σκηνικού να πασχίζουν να δώσουν και να πάρουν τα αγαλματάκια τους. Όσο για τις τρεις ανακοινώσεις των μη βραβείων που δεν δόθηκαν, «Συγγραφής και Διασκευής», «Φωτισμού» και Χορογραφίας: Μπαίνει η Μέλανη, αναγγέλλει μεγαλοπρεπώς την κατηγορία του βραβείου «Ακούγεται μουσική-Πάυση-«Το βραβείο δεν θα δοθεί». Παγωμάρα και θλίψη!

Η δικαιολογία ενός μέλους της Επιτροπής για τις μη επιδόσεις βραβείων ήταν: «Θέλω με να διατηρήσουμε τον πήχυ ψηλά». Να προσέχουν μ' αυτό τον πήχυ, γιατί υπάρχει η πιθανότητα να τους δείρει στα μαλακά... Κρίμα που δεν υπάρχει Δικαστήριο της Χάγης και για τα καλλιτεχνικά. Γιατί, όταν κύριοι κριτές, θέλετε να διατηρήσετε τον πήχυ ψηλά τότε πρέπει, τουλάχιστον, να προσέχετε τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία: Πρώτον: Ότι δημοσιοποιείτε το σκεπτικό της μη βράβευσης. Δεύτερον: Ότι όλα τα μέλη της επιτροπής οφείλουν να βλέπουν όλες τις παραστάσεις που κρίνονται. Τρίτον: Ότι το σκεπτικό βράβευσης είναι καθαρό και αδέκαστο. Δηλαδή, μόνο καλλιτεχνικό κριτήριο είναι η ποιότητα και μόνο. Όχι μπακαλιστικές λογικές του τύπου, αυτός πήρε πέρσι, αυτός θα πάρει του χρόνου, το δεινά θεάτρο δεν πήρε τίποτε φέτος, κ.λπ. Μια λογική που διαφαινόταν πίσω απ' τις γραμμές του σκεπτικού ορισμένων βραβεύσεων.

Η καινούργια κριτική επιτροπή για την επόμενη διετία αποτελείται από τους: Γούλα Ιωάννου-πρόεδρο, Κίκα Ολυμπίου, Νόνα Μολέσκη, Γιώργο Γεωργίου, Κώστα Χατζηγεωργίου. Μια απορία. Η κ. Μολέσκη, θα συνεχίσει να γράφει κριτικές και σ' αυτή τη διετία; Η γνώμη της θα είναι οι κριτικές που θα δημοσιεύει; Δηλαδή ως κριτικός θα κοινοποιεί τη γνώμη της για τα έργα που αργότερα, ως μέλος της Επιτροπής, θα υποστηρίξει ή θα καταψηφίσει;

Είναι προφανές ότι με τις κριτικές αστοχίες που προαναφέραμε ο θεσμός έχει πληγεί. Γι' αυτό πιστεύω και μαζί μου πολλοί άνθρωποι του θεάτρου ότι οι μελλοντικές Επιτροπές πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικές και να παραμένουν αυστηρά προσλωμένες μόνο στα καλλιτεχνικά κριτήρια. Είναι ο μόνος τρόπος για να διασωθεί το κύρος του θεσμού και να αξίζει τη συνέχειά του. ●